

सर्वोच्च अदालत संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल
आदेश

०७०-WO-०५८७

मुद्दा: उत्प्रेषणयुक्त परमादेश ।

जिल्ला रौतहट, सवगढवा गाउँ विकास समिति वडा नं. ५ बस्ने शेख
नुरुल होदा-----१

निवेदक

विरुद्ध

गौर नगरपालिकाको कार्यालय रौतहट, गौर-----१

ऐ.का कार्यकारी अधिकृत-----१

अर्थ मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं-----१

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं---१

विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम
उत्प्रेषणयुक्त परमादेश लगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश वा पूर्जी जारी गरी पाउँ भनी यस
अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यसप्रकार छ:-

म रिट निवेदक जिल्ला रौतहट गौर नगरपालिका वडा नं. ५ निवासी एक सचेत
नागरिक हुँ। गौर नगरपालिकाबाट हुने विकास निर्माणका कार्यहरूमा प्रत्यक्ष रूपमा रेखदेख
र पारदर्शिता एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा बजेट तथा कार्यक्रम अनुसार भए
नभएको बजेट तथा कार्यक्रममा परेका योजनाहरूमा खर्च भए नभएको हेर्ने कर्तव्य र

प्रत्यक्ष लाभ लिने अधिकार निवेदकमा रहेको छ। गौर नगरपालिकाको मिति २०६९/९/२९ गतेको २० औं नगरपरिषद्को भेलाले जगेडा कोषतर्फ आ.व. २०७०/०७१ का लागि ६ वटा योजनाहरू सन्चालन गर्ने गरी निर्णय गरेको थियो। पारित स्वीकृत योजनाहरूमा क्रमशः (१) वडा नं. २ स्थित सहदेव शाहको घरदेखि हरिप्रसाद शाहको घर हुँदै हरेराम शाहको घरसम्मको बाटो पि.सि.सि. गरी नाला निर्माण गर्ने (२) वडा नं. ५ स्थित वि.पि.चोकमा घण्टाघर निर्माण गर्ने (३) वडा नं. ९ स्थित ऐतिहासिक धर्मशाला जिर्णोद्धार गर्ने (४) वडा नं. १० स्थित मदरसादेखि स्कूल हुँदै डवरासम्म नाला सडक पक्किकरण गर्ने (५) वडा नं. १३ स्थित नि.मा.वि. हजमिनियादेखि रामचन्द्र सिंहको घर हुँदै शंकर ठाकुरको घरसम्म सडक कालोपत्रे गर्ने (६) वडा नं. १ स्थित नगरपालिकाको गुदरी बजारमा कोठा निर्माण गर्ने निर्णय भएको थियो। उपरोक्त पारित योजनाबमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने कर्तव्य विपक्षी नगरपालिकाको रहेकोमा उक्त निर्माण कार्य नगरी नगरपरिषद्द्वारा पारित योजनाभन्दा बाहिर गई मनोमानी ढंगबाट बसपार्कको पर्खाल लगाउने तथा दमकल खरिद गर्नेतर्फ मात्रै ध्यानदृष्टि दिई मिति २०७०/९/६ गतेको हिमालय टाइम्स दैनिकमा सूचना प्रकाशित भएकाले सोलाई सच्याउन विपक्षी मन्त्रालयसमक्ष मिति २०७०/९/१८ मा निवेदन दिएकोमा सोतर्फ मन्त्रालयले ध्यान दृष्टि दिएन। तत्पश्चात् आवश्यक छाविनका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा निवेदन दिएकोमा त्यहाँबाट पनि कुनै छानविन नभएको र म लगायत गौर नगरबासीहरूको संवैधानिक तथा कानूनी हक अधिकारमा वन्चित गर्नेगरी विपक्षीहरूबाट भएको गैरकानूनी कार्यले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२(१) (२) (ड) र (च), १३ मा व्यवस्था भएको संवैधानिक हक तथा स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा १११, ११२, ११३, ११४, ११६, ११७, ११८, १२२, १३७ मा व्यवस्था भएको कानूनी हकमा आघात पारेकाले अन्य वैकल्पिक र प्रभावकारी उपचारको अभावमा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) बमोजिम सम्मानित अदालतको असाधारण अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत यो रिट निवेदन लिई उपस्थित भएको छु।

विपक्षी नगरपालिकाले २० औं नगरपरिषद्बाट आ.व. २०७०/०७१ को जगेडा कोषतर्फ माथि उल्लिखित योजनाहरू सन्चालन गर्ने गरी निर्णय पारित गरी उक्त योजनाहरू प्राथमिकतामा परेकोमा विपक्षीहरूले पछि परिषद्ले निर्णय नै नगरेको बसपार्कको कम्पाउण्ड पर्खाल र फायर फाइटिङ्ग भेइकल (दमकल) खरिद गर्ने जस्ता योजना संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, नगरपालिका व्यवस्थापन शाखामा पठाई मन्त्रालयबाट स्वीकृत दिई उक्त योजना कार्यान्वयनका लागि नेपाली राष्ट्रिय दैनिक हिमालय टाइम्स पत्रिकामा मिति २०७०।९।६ गते टेण्डर आह्वान गरी बोलपत्रसमेत माग गरिएको छ। बसपार्कको कम्पाउण्ड पर्खाल र बारुण यन्त्र खरिद गर्ने विषय नीति तथा कार्यक्रममा नपरेको अवस्थामा पनि मनोमानी ढङ्गले बोलपत्र आह्वान गरिएको छ। ऐन, नियम, नीति तथा कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेबमोजिम कामकाज गर्नु विपक्षी नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारभित्र पर्दछ। नगरपरिषद्को निर्णय बिना जगेडा कोषबाट सन्चालन हुने योजना जनभावना विपरित छ। अतः नगर परिषद्को निर्णय विपरित तथा नगरवासीको हकहित विपरित बसपार्कको कम्पाउण्ड पर्खाल र दमकल खरिद गर्ने गरी भएको मिति २०७०/९/६ को विज्ञापन उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी आ.व. २०७०/०७१ को नगर परिषद्बाट पारित गरी निर्णय गरेबमोजिमको कार्ययोजना सम्पन्न गर्नु गराउनु भनी अन्तरिम आदेश तथा अग्राधिकार सहितको परमादेशलगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने समेत बेहोराको निवेदन पत्र ।

यसमा के कसो भएको हो, निवेदकको मागबमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो, जारी हुनु नपर्ने कुनै कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्यादबाहेक १५ (पन्ध्र) दिनभित्र विपक्षी नं.२, ३ र ४ का हकमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत् र अन्य विपक्षीहरूको हकमा आफैं वा आफ्नो कानूनबमोजिमको प्रतिनिधिमार्फत् लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी यो आदेश र निवेदनको एक एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूको नाउँमा सूचना पठाइ लिखित जवाफ पेश भए वा सोको अवधि व्यतित भएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु। विकास निर्माणको कामको विषय सन्निहित

भएको देखिँदा चाँडै निर्णय गरी टुंगो लगाउनु पर्ने विषय भएकाले यसमा अग्राधिकार दिई पेश गर्नु भन्नेसमेत बेहोराको यस अदालतको मिति २०७०/११/१२ को आदेश।

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट तोकिएको कार्यकारी अधिकृत नगरबासी नहुने सदैव सुरुवा भइरहने पद भएको कारण कार्यरत नगरपालिकामा कुनै निजी स्वार्थ नहुने, नगरबासीको चाहना र नगरपालिकाको आवश्यकताको आधारमा आफू एकलो व्यक्तिले नै नगरपरिषद् र नगरपालिकाको निर्णय गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थामा पनि स्थानीय नगरबासीको हितमा योजना छनौट एवं कार्यान्वयन हुने गरेकोमा मैले नगर बाहिरको कुनै योजना छनौट वा कार्यान्वयन नगरेकाले निवेदन मागबमोजिम उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन। नगरपरिषद्ले गर्नुपर्ने कार्य तत्काल गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएमा पछि अनुमोदन गराउने गरी नगरपालिकाको निर्णयले कार्य सन्चालन गर्ने गरिएकोमा नगरबासीको धनजनको क्षति न्यून गर्न तत्काल बारुणयन्त्रको आवश्यकता देखिएकाले जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि २०६६ को दफा ५.५ बमोजिम दमकललाई प्राथमिकतामा राखी दमकल खरिदका लागि प्राथमिकता दिएर काम गरिएको छ। नगरबासीको सर्वोत्तम हितलाई ध्यानमा राखी गरिएको कार्य निवेदकले भनेकै आधारमा बदर गरिहाल्नु पर्ने स्थितिको विद्यमानता नहुँदा रिट खारेज हुनुपर्दछ।

नगरपरिषद् बैठक सधैं बस्ने नभई योजना तर्जुमाको लागि प्रत्येक वर्ष पौष मसान्तमा बस्ने व्यवस्था स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा २० को उपदफा २ को देहाय (त) बमोजिम आगामी आ.व.को लागि चालू आ.व. मै बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था भई करिब १ वर्ष पहिले छनौट भएको योजना कार्यान्वयन गर्ने बेलासम्म समय र परिस्थितिजन्य कारणले परिवर्तन गर्नुपर्ने स्वभाविक हुन्छ। जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि २०६६ को दफा ६(१) मा नगरपालिका/नगर परिषद्को निर्णय हुनुपर्ने उल्लेख रहेकाले नगरपालिकाको निर्णयबाट नगरबासीको धनजनको क्षति न्यून गर्न तत्काल बारुणयन्त्रको आवश्यकता देखिनुको साथै जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि २०६६ को दफा ५.५ मा दमकल खरिदका लागि प्राथमिकता दिएर अन्य आयोजना माग गर्नु पर्नेछ भन्ने अनिवार्य

व्यवस्था गरिएको छ। त्यसैगरी नगर विकास कोषको करीब ४ करोड ऋण सहयोगमा बसपार्क निर्माण कार्यको लागि बरहवा नदीको कटानको कारण पर्खाल भत्किन गई तत्कालै रिटेनिड वाल निर्माण गर्नुपर्ने भई आकस्मिक समस्याले गर्दा सो योजनासमेत २ वटा योजना नगरपरिषद्बाट अनुमोदन गराउने गरी मिति २०७०/८/२४ गतेमा गौर नगरपालिकाबाट निर्णय भएकोमा सो निर्णय मिति २०७०/९/२७ गते बसेको नगरपरिषद् बैठकले अनुमोदन गरिसकेको छ। तसर्थ प्रस्तुत रिट निवेदनको औचित्य नै समाप्त भइसकेको छ। निवेदकले भनेको तथा निवेदकको स्थायी बासस्थान रहेको वडाको योजनासमेत पछिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनको अवस्थामा हुँदा निवेदकको माग स्वतः पूरा भइसकेको कारण रिट खारेज गरिपाउँ।

उल्लिखित कानूनी व्यवस्था र परिस्थितिजन्य कारणले नगरबासीको समग्र हितलाई ध्यानमा राखी छनौट गरिएको योजनाको ठेक्का बन्दोबस्त, सम्झौता एवं कार्यदिश दिई सन्चालनमा रहेका छन्। यस्ता योजना निवेदकले भनेकै आधारमा बदर भएमा नगरपालिकाले क्षति व्यहोर्नु पर्ने स्थित सिर्जना हुने र सो पूर्ति गर्न नगरपालिकासँग साधन स्रोत नभएको कारणले नगरबासी विकास कार्यमा पछि पर्ने निश्चित हुँदा रिट जारी हुनुपर्ने होइन। निवेदकलाई कुनै किसिमको हानी नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य नगरिएको, प्रचलित कानून एवं नगरबासीको आवश्यकता एवं हितमा सम्पूर्ण कार्य भए गरेको र निवेदकको चाहना गाँसिएको योजनासमेत जगेडा कोषबाट स्वीकृत भइसकेको अवस्थामा रिटको औचित्य समाप्त भइसकेकाले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत बेहोराको विपक्षीमध्येका गौर नगरपालिकाको कार्यालयका तर्फबाट यस अदालतमा परेको लिखित जवाफ।

जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि, २०६६ को दफा ६ ले नगरपालिकाबाट स्वीकृत योजना जगेडाकोष कार्यक्रममा समावेश गर्ने प्रकृयाको बारेमा व्यवस्था गरेको छ। जसअनुसार नगरपालिकाले जगेडा कोष कार्यक्रमबाट आयोजना सन्चालन गर्नका लागि नगरपालिकाको निर्णय, परिषद्को निर्णयबाट आयोजना स्वीकृत गरेको निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपि, आयोजनाको स्वीकृत लागत अनुमान, दर विक्षेपण, ड्रइड डिजाइन, कार्यतालिका

सहितको विवरण (मेशिनरी तथा सवारी साधनको हकमा स्पेशिफिकेशन), नगरपालिकाबाट कम्तिमा कार्यविधिले तोकेको प्रतिशत लागत सहभागिताको प्रतिबद्धता र अनुसूची १ फाराम संलग्न गरी जगेडा कोष कार्यक्रममा समावेश गर्न माघ मसान्तभित्र यस मन्त्रालयमा प्रस्ताव गरी पठाउनु पर्ने र सो उपर स्थानीय विकास शुल्क कोष सन्चालक समितिले फागुन मसान्तभित्र निर्णय गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उल्लिखित व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय विकास शुल्क कोष सन्चालन समितिको मिति २०७०/८/२७ को निर्णय अनुसार गौर नगरपालिकाको (१) बारुण यन्त्र खरिद (२) गुदरी बजारमा सटर निर्माण र (३) बसपार्कमा पूर्वाधार निर्माण आयोजनाहरू स्वीकृत भएका थिए । जगेडा कोष कार्यक्रम सन्चालन कार्यविधि, २०६६ को दफा ५.५ ले जगेडा कोषबाट कार्यक्रम माग गर्दा दमकल नभएका नगरपालिकाले दमकल खरिदका लागि प्राथमिकता दिएर अन्य योजना माग गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र बारुण यन्त्र खरिद तथा बसपार्कमा पूर्वाधार निर्माण कार्य जगेडा कोष कार्यक्रमबाट सन्चालन गर्ने गरी गौर नगरपालिकाको मिति २०७०/८/१४ को बैठकद्वारा निर्णय भई उक्त निर्णय सोही नगरपालिकाको २१ औं नगर परिषद्को निर्णयद्वारा अनुमोदनसमेत भइसकेको छ। निवेदनमा उल्लेख गरिएको वडा नं. १० मदरसादेखि स्कुलहुँदै डवरासम्म नाला निर्माण आयोजना स्थानीय विकास शुल्क कोष संचालक समितिको मिति २०७०।११।१४ को निर्णयबाट स्वीकृत भइ कार्यान्वयनका लागि गौर नगरपालिकामा पत्राचार भइसकेको अवस्था छ । नगरपालिकाबाट जगेडा कोष अन्तर्गत सन्चालनका लागि प्रस्ताव गरिएका योजनाहरू सन्चालन गर्न अन्तिम स्वीकृति दिने, नदिने अधिकार स्थानीय विकास शुल्क कोष सन्चालक समितिमा रहेको सन्दर्भमा उक्त समितिलाई विपक्षी नै नबनाई दायर गरिएको रिट निवेदन खारेज भागी छ, खारेज गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको तर्फबाट यस अदालतमा परेको लिखित जवाफ ।

गौर नगरपरिषद् ६७ जना जनताबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित निकाय भएको, त्यसै गरी नगरपालिका जन निर्वाचित प्रमुख, उप-प्रमुख र वडाध्यक्षसमेत १५ जना रहने स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनमा व्यवस्था गरिएकोमा राज्य संक्रमणकालीन विषम परिस्थितिबाट

गुज्रिरहेको कारण निर्वाचित पदाधिकारी नरही नगरपरिषद्, नगरपालिका तथा प्रमुखसमेतको कामकाज गर्न कार्यकारी अधिकृतलाई नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट तोकिएको कार्यकारी अधिकृत नगरबासी नहुने सदैव सुरुवा भइरहने पद भएकै कारण कार्यरत नगरपालिकामा कुनै निजी स्वार्थ नहुने नगरबासीको चाहना र नगरपालिकाको आवश्यकताको आधारमा एकलो कार्यकारी अधिकृतले नै नगरपरिषद् र नगरपालिकाको निर्णय गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थामा पनि स्थानीय नगरबासीको हितमा योजना छनौट एवं कार्यान्वयन हुने गरेको छ। मैले नगर बाहिरको कुनै योजना छनौट वा कार्यान्वयन नगरेकाले निवेदन मागबमोजिम उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन ।

नगरपरिषद् सधैं नबस्ने, नगरपरिषद्ले गर्नुपर्ने कार्य तत्काल गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएपछि अनुमोदन गराउने गरी नगरपालिकाको निर्णयले कार्य सन्चालन गर्ने गरिएकोमा नगरबासीको धनजनको क्षति न्यून गर्न तत्काल बारुण यन्त्रको आवश्यकता देखिनुकासाथै जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि २०६६ को दफा ५.५ मा दमकललाई प्राथमिकतामा राखी जगेडा कोषबाट कार्यक्रम माग गर्दा दमकल नभएका नगरपालिकाले दमकल खरिदका लागि प्राथमिकता दिएर अन्य आयोजना माग गर्नुपर्नेछ भन्ने अनिवार्य व्यवस्था गरिएको हुँदा बसपार्कको पर्खाल लगाउने र दमकल खरीद गर्ने २ वटा योजना नगरपरिषद्बाट अनुमोदन गराउने गरी मिति २०७०/८/२४ गते गौर नगरपालिकाबाट निर्णय भएकोमा सो निर्णय मिति २०७०/९/२७ गते बसेको नगरपरिषद् बैठकले अनुमोदन गरिसकेको हुँदा रिट निवेदनको औचित्य नै समाप्त भइसकेको छ। साथै निवेदकले भनेको तथा निवेदकको स्थायी बासस्थान रहेको वडाको योजनासमेत पछिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको हुँदा निवेदकको माग स्वतः पूरा भइसकेको अवस्था छ। निवेदकलाई कुनै किसिमको हानी नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य नगरिएको, प्रचलित कानून एवं नगरबासीको आवश्यकता एवं हितमा सम्पूर्ण कार्य भएको र निवेदकको चाहना गाँसिएको योजनासमेत जगेडा कोषबाट स्वीकृत भइसकेको अवस्था हुँदा रिटको औचित्य समाप्त भइसकेकोले रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत बेहोराको गौर नगरपालिका कार्यालयको तर्फबाट प्रस्तुत भएको लिखित जवाफ ।

रिट निवेदकको निवेदन जिकिरबमोजिमका कार्य यस मन्त्रालयबाट नभए/नगरेको हुँदा असम्बन्धित निकायलाई विपक्षी बनाई दायर भएको प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन। तसर्थ प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको विपक्षीमध्येका अर्थमन्त्रालयको तर्फबाट यस अदालतमा प्रस्तुत भएको लिखित जवाफ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको रिट निवेदन जिकिर तथा प्रस्तुत भएका लिखित जवाफसमेत अध्ययन गरी हेर्दा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नुपर्ने हो, होइन सोही सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।

रिट निवेदन अध्ययन गरी हेर्दा गौर नगरपालिकाको बिसौ नगर परिषद्को भेलाले आ.व. २०७०/०७१ का लागि ६ वटा योजना सन्चालन गर्ने गरी निर्णय गरेकोमा सो पारित योजनाभन्दा बाहिर गई बसपार्कको पर्खाल बनाउने र दमकल खरिद गर्ने गरी सूचनासमेत प्रकाशित गरेकाले उक्त विज्ञापन उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिपाउँ भन्ने मुख्य निवेदन मागदाबी रहेकोमा निवेदकले भनेजस्तो निजलाई अहित हुने कार्य नगरिएको र नगरबासीको चाहना, हित र प्राथमिकताको आधारमा योजनाहरू छनौट भई सन्चालन हुने हुँदा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत लिखित जवाफ रहेको देखिन्छ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा गौर नगरपालिकाको मिति २०६९/९/२९ गतेको बीसौं नगरपरिषद्को भेलाले उल्लिखित योजनाहरू पारित गरेको कुरामा विवाद देखिएन। बीसौं नगरपरिषद्को भेलाले तय गरेको योजनाहरूका अतिरिक्त दैवी प्रकोपको कारणबाट पर्खाल भत्किन गएकोले पछि नगरपरिषद्बाट अनुमोदन गराउने गरी मिति २०७०/८/२४ मा बसपार्कको पर्खाल लगाउने र दमकल खरिद गर्ने भनी थप योजनाहरू तय गरिएको देखिन्छ। मिति २०७०/९/२७ गते नगरपरिषद्को बैठक बसी सो थप योजनाहरू पनि अनुमोदन गरिसकेको भन्ने देखिन आयो। यसरी हेर्दा आफ्नो नगरपालिकाको क्षेत्रभित्रका कुन ठाउँमा कुन योजना सन्चालन गर्ने भनी सो कार्यहरूको तय गर्ने अधिकार स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा ९६ ले नगरपालिकालाई दिएको र सो योजनाहरू

पारित गर्ने वा नगर्ने अधिकार ऐ. ऐनको दफा ९४ बमोजिम नगरपरिषद्लाई भएको देखिन्छ। त्यस्तै जगेडा कोष सन्चालन कार्यविधि २०६६ को दफा ५.५ मा जगेडा कोषबाट कार्यक्रम माग गर्दा दमकल नभएका नगरपालिकाले दमकल खरिदका लागि प्राथमिकता दिई अन्य आयोजना माग गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको देखियो। त्यसैगरी नगर विकास कोषको करीब ४ करोड ऋण सहयोगमा बसपार्क निर्माण कार्यको लागि बरहवा नदीको कटानको कारण पर्खाल भत्किन गई तत्कालै रिटेनिड वाल निर्माण गर्नुपर्ने भई आकस्मिक समस्याले गर्दा सो योजनासमेत २ वटा थप योजना पछि नगरपरिषद्बाट अनुमोदन गराउने गरी मिति २०७०/८/२४ गते गौर नगरपालिकाबाट निर्णय भएकोमा सो निर्णय मिति २०७०/९/२७ गते बसेको नगरपरिषद् बैठकले अनुमोदन गरिसकेको देखिन्छ। आगामी आर्थिक वर्षको लागि चालू आर्थिक वर्षमै बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था भई करिब १ वर्ष पहिले छनौट भएको योजना कार्यान्वयन गर्ने बेलासम्म समय र परिस्थितिजन्य कारण तथा दैवी प्रकोप आदिले गर्दा केही योजनाहरू परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्थाको सिर्जना हुनु स्वभाविक नै देखियो। यसरी उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम पनि निवेदकले बदर गर्न माग गरेका योजनाहरू बदर गर्नुपर्ने अवस्था भएमा वा थप गर्नुपर्ने भएमा वा परिवर्तन गर्नुपर्ने भएमा वा अर्को आ.व.मा सार्नुपर्ने भएमासमेत जो गर्नुपर्ने कामकारवाही गर्नसक्ने लगायतका अधिकार स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ बमोजिम नगरपरिषद्लाई रहेको देखिन्छ। सो अनुसार पनि नगरपरिषद् तथा नगरपालिका नै सक्षम भएको अवस्थामा निजको माग सम्बन्धित नगरपालिका वा नगरपरिषद्बाट नै पनि सम्बोधन हुन सक्ने नै देखिन आयो। रिट निवेदकको मागलाई हेर्दा गौर नगरपालिकाले पहिले नै तय गरेका योजनाहरूका अतिरिक्त गौर नगरपालिका स्थित बसपार्कमा रिटेनिड पर्खाल लगाउने र दमकल खरीद गर्ने भनी मिति २०७०।९।६ मा हिमालयन टाइम्समा प्रकाशित सूचना बदर गरीपाउँ भन्ने रहेको देखिन्छ। गौर नगरपालिकाद्वारा पूर्व तय गरिएका योजनाहरूका अतिरिक्त पर्खाल लगाउने र दमकल खरीद गर्ने अन्य २ वटा थप योजनाहरूसमेत थपगरी सो योजनाहरूसमेतको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा पत्रिकामा प्रकाशित विज्ञापनले यी रिट निवेदकको संवैधानिक तथा कानूनी

अधिकारमा आघात परेको भन्ने कुरा तर्कसंगत देखिन आएन। यसका साथै रिट निवेदकको स्थायी बसोबास रहेको वडाको लागि तय गरिएका योजनासमेत पछि स्वीकृत भई कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको भन्नेसमेत गौर नगरपालिका कार्यालयको लिखित जवाफबाट स्पष्ट रूपमा देखियो ।

यसप्रकार माथि उल्लिखित आधार र कारणबाट गौर नगरपालिकाबाट नै निवेदन मागबमोजिमको योजना कार्यान्वयनको अवस्थामा गइसकेको देखिँदा रिट निवेदनको औचित्य समाप्त भैसकेको, निवेदकले उठाएका विषयवस्तुलाई नगरपरिषद्को बैठकबाट नै सम्बोधन गर्न सकिने जस्ता अन्य वैकल्पिक उपचारको मार्ग प्रसस्त भएको तथा नगरपरिषद्ले पारीत गरेका योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा गौर नगरपालिकाले पत्रिकामा विज्ञापन प्रकाशित गरेको कार्यबाट यी रिट निवेदकको संवैधानिक तथा कानूनी हकमा आघात परेको अवस्था नदेखिँदा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्न मिलेन प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। प्रस्तुत रिट निवेदनको दायरी लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाइदिनू।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: कृष्णप्रसाद पौडेल, हेमबहादुर सेन

कम्प्युटर टाइप गर्ने: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति सम्बत् २०७२ साल आषाढ ९ गते रोज ४ शुभम् ----- ।